

Tribuna

David Bueno i Torrens. Professor i investigador de genètica i divulgador de la ciència

Construir la realitat

Un dels conceptes més debatuts en filosofia és el de realitat. El sentit comú ens diu que les coses reals són les que pertanyen al món en què vivim, emmarcades dins la xarxa de l'espai i el temps. Tanmateix, algunes escoles filosòfiques proposen que és una construcció cultural que depèn de l'experiència personal i de les facultats biològiques de l'ésser humà. Els sentits només ens proporcionen informació sobre l'aparença de les coses, i és a partir d'això que cadascú extrapola la seva "realitat". En ciència, s'identifica amb el que es pot mesurar físicament. Però el cervell no ens ho posa fàcil, fins al punt que adapta la realitat a les nostres concepcions prèvies perquè hi encaixi. En certa manera, ens dicta quina és o quina volen els altres que sigui la nostra realitat, a través de les percepcions.

PERMETEU-ME UNS QUANTS exemples, trets de la literatura científica recent. Imaginem que trobem un esvoranc. Preconscientment valorarem la distància per veure si el podem saltar. Doncs bé, s'ha vist que les persones amb bona condició física la perceben més curta que les

que no estan en forma. No és que d'inici es vegin més capacitades per saltar; aquest procés mental és posterior. De bon començament els fa la sensació que la distància és menor, i per això es veuen amb més ànims de saltar. De manera similar, s'ha vist que l'escorça visual dels bateadors de beisbol genera una imatge més grossa de la pilota, i això els ajuda a colpejar-la amb el bat. Els practicants experimentats de *parkour*, que es dediquen a superar obstacles urbans encadenats (tanques, murs, espais buits, etc.), veuen els murs més baixos que els novells, i per això els

“Les percepcions ens fan construir una “realitat” ‘ad hoc’ individual

superen amb més fluïdesa. I un altre cas que he pogut experimentar personalment com a bon afeccionat a l'excursionisme, s'ha demostrat que els desnivells es veuen més inclinats si hom porta la motxilla molt carregada. No són els únics exemples que la neurociència ha estudiat científicament, però penso que són prou significatius per adonar-nos que les percepcions ens fan construir una “realitat” *ad hoc* individual.

ON VULL ANAR A PARAR AMB TOT AIXÒ? Si les percepcions condicionen la nostra visió de la realitat i limiten les nostres accions, en funció de com ens veiem a nosaltres mateixos i també de com els altres volen que ens veiem, veurem els objectius que ens haguem marcat, individuals i col·lectius, més o menys abastables. Tanmateix, el fet de ser conscients d'aquests parany mental ens pot ajudar a “buidar la motxilla” que culturalment ens hem imposat carregar o que, per interessos diversos, des de fora se'ns imposa carregar, i construir una realitat en la qual ens sentim més còmodes. La biologia ens ho permet, i la filosofia ens hi mena.